

257. Van Dale, de letter B (5)

1. Van Dale valt niet onder invloed van de biblebelt, de Bijbelgordel. Met de biblia pauperum bedien je de analfabeten, het is natuurlijk niet de volledige Biblia Sacra. Het bibliodrama is gebaseerd op Bijbelverhalen en speelt zich af in Bijbelse sfeer. Met bibliolatrie wordt Bijbelverering bedoeld, met bibliomantie Bijbelwaarzegging. Een anglicisme refereert aan het Engels, een biblicisme aan de Bijbel. De BIC-code heb je nodig voor internationaal betalingsverkeer. Een bicyclekick is bij voetbal een omhaal. Engeland kent het bicamerisme.

2. Een bichon (Jaarboek 2010) is een kleine gezelschapshond, een soort maltezer. Een bidelot is een aapje om een das te strikken. Een bidnis is een mihrab. De biedermeiercollectie omvatte ook biedermeierstoelen (geen klemtoon op stoelen). Het perk had een bielsen afscheiding (bielzenafschieding). De triënnale werd omgevormd tot biënnale. Beslag met daarin verwerkt bier is maische. De bietenberg op gaan is de mist ingaan. Hij leeft op de fiets en op de biets. Bij bifurqueren wordt een bifurcatie gevormd. Een trafo kan bifilair gewikkeld zijn. De bigarreau wordt gekonfijt gebruikt voor het garneren van gebak. De Big Four zijn de Grote Vier.

3. De bigbangtheorie gaat over de oerknal, de big bang. Het Engels 'big' is groot: een big boss, de Big Ben, big business en een big deal. Wat zijn de big five in Afrika en wat zijn de Big Five mondiaal? In de bigbrothermaatschappij is de slogan 'Big Brother is watching you'. De bigfoot is de yeti. De bignonia is de trompetbloem. Ans was een bigotte kwezel, maar Sheila was het bigotst van al. Hier volgen nog een drietal bigwoorden: bigshot, big deal en big smile. Om en bij wil zoveel zeggen als ten naaste bij. De ap- en dependenties zijn het bijbehoren. De bijbal is de epididymis. Het Groene Boekje wordt ook de groene bijbel, bijbelboek, genoemd.

4. De Deux-aesbijbel is de Bijbel van deux aes. Een bijbelhandschrift bevat een of meer Bijbelboeken. Een bijbellezenaar wordt gebruikt voor het in de Bijbel lezen, het Bijbellezen. Een Bijbelvertaler is geen bijbelverspreider. De Bijbeltaal is de tale Kanaäns. Heb je weleens iemand bijgebracht? Bijencrêpe is weefsel met een honingraatstructuur. Bijengifklieren produceren apitoxine. Bijenkunde heet apidologie, een bijenmijt is een varroamijt. Een dependance is een bijgebouw. Het schip moest voortdurend alle zeilen bijhebben.

5. Hij was er bij lange na nog niet. Een bijlegfuif is een American party. Bij de uitslag van een examen is het bijtjesdag, niet te verwarren met het Bijtjesoproer (Jaarboek 2008) in 1787 in Amsterdam. Een hospice is een bijnathuishuis (Jaarboek 2007). In een monokini ben je bijna-bloot. Een bijoutje is een kleinoodje. De Algemene Bijstandswet (ABW) is een voorbeeld van een bijstandswet. Bijknippen is een contradictio in terminis. Je moet meer van je af bijten. Het bijzaathout vind je op een schip. De kippige had een myope blik. Stukken Bentheimer steen (ook: bentheimersteen) heten bik. Het bikwadraat van twee is zestien. Het bilbord (let op: niet billboard) is de ankervoering. Billetté is in de heraldiek bedekt met langwerpige-vierkante staande figuren.

6 De twee viceministers-presidenten hadden een bilaatje (Jaarboek 2008). Een bildungsroman ontwikkelt je. De stratenmakersdecolletés vierden hoogtij. De bildtstaraardappelen komen oorspronkelijk uit de Friese plaats Het Bildt. Hij was polylinguïstisch en betaalde met een honderdeurobiljet. De billeteur regelde de inkwartiering en schreef somwijlen een billet-doux. De billfold is een portemonnee. Bilzekruid, malwillempjeskruid, is heel giftig. BIN-normen gelden in België. Bindsla is Romeinse sla of romaine. De conjunctiva vind je aan de binnenzijde van de oogleden. Hij studeerde bibliotheconomie. De Towergidsen aten vaak biefburgers. Als deze niet bijzonder is, is die niet zo bie, die beambtenbaan.

7. Gaat jouw horloge op de blinkert? De hypotheekrenteaf trek (dat h-woord) is een binnenstatelijk probleem. Een binnengrachtsboord is een escarpe. Volksvertegenwoordigers zitten op het Binnenhof. Het Binnenlands Bestuur was de benaming van een voormalig departement in Nederlands-Indië. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken is een overheidsinstelling. Hij kon zijn chique nieuwe huis binnen lopen, omdat hij door zijn business binnengelopen was. Met binnenvaar krijg je inferieure Hollandse biefstuk. Kun je de burgemeester zomaar binnenvragen? Bestaat een binocle uit twee monocles?

8. Een bintje wordt ook Gelderse muis genoemd. Gebruik de bio-energie goed. De biocoenologie is de leer van de biocoenose, de levensgemeenschap. Biodegradabel is biologisch afbreekbaar. Biodynamisch is biologisch-dynamisch (afgekort: bd). Biofylaxe is de benaming voor alle werkzaamheid tot bescherming en bewaring van de levende natuur. Om te bepalen of je sarcoïdose hebt, moet een longbiopsie worden uitgevoerd, een biopt genomen. De ziel van onze pc is het BIOS, het basic input/output system). Een bioscopie kun je niet pikken. Biotine, vitamine H, komt voor in lever en eierdooiers. Bij bipartiet overleg zijn twee partijen betrokken.

9. De birambi is de blimbing. De bird's eye view is het overzicht in vogelvlucht. Een bireem is een dubbeldeks galei. Een Birmese woont in Birma, een Myanmarees in Myanmar, what's in a name? De biryani is een schotel in de Zuidwest-Aziatische keuken. De birr is de munteenheid van Ethiopië. De kattenvangster ving meerdere birmanen. Bisbilles zijn gekibbel. Cantuccini zijn biscotti di Prato (Jaarboek 2008). Een biseau is een schuin geslepen rand. De boudoirbiscuitjestaart (langevingerstaart) smaakte wonderwel. Bisette is boerenkant. Bisque de homard (bisque d 'homard) is kreeftensoep. De bissara is een Noord-Afrikaanse puree (Jaarboek 2007).

10. De bisschopsaap is de franjeaap, de guereza. De goede bisschop is Sint-Nicolaas, zijn de andere dan slecht? Een bitterappel is een kolokwint. Bitter lemon wordt niet van bitterkruid gemaakt. Die Amerikaanse bizon is een bizarrerie. De bitchy bitch was een secreet en zat op het secreet. Het biribi is een balletjesspel. Eet je bismarckharingen, dan zijn die in wijn ingelegd. Een Arabische vrome uitroep bij de start van iets is 'bismillah'. Een bisschopsmijter smijt eigenlijk helemaal niks. Bixine is een rode kleurstof die wordt bereid uit de zaden van de anatto boom of orleaan.

11. Er zijn meer koeien die Blaar (of Bles) heten. Pas op voor blaartrekkende gifgassen! Blaasontsteking heet cystitis, een blaasspiegel een cystoscoop. Het blaasresidu is de hoeveelheid urine die na een mictie in de blaas is achtergebleven. De blaassteen, een soort van topaas, heet fysaliet. De (het) blabla is gezwam. De black tie, de cravate noire, hoort bij avondkleding. De leus van de emancipatiebeweging van de zwarten (Black Power) is black power. De black box is een oranje zwarte doos. Tijdens de black comedy kreeg hij een black-out.

12. Ik begrijp Black Thursday, maar welke Black Friday bedoel je eigenlijk? Een mdf-blad is zo genoemd naar medium density fibreboard. Humus is bladaarde. Een blower is meer dan alleen bladblazer. Feuilletée is bladerdeeg. Een bladeraar is een browser. Wat is het masculiene equivalent van bladerette (Jaarboek 2008)? De bladspringer heet ook cicade. Bladsucculenten zijn vetplanten. Bladverliezende planten zijn niet-altijdgroen. De bladtijd is de bronsttijd van het reewild. Het was overigens bladstil. De bladwachter is de custos, waar wacht hij op? Het commentaar was bladzijdelang. De blagueur blagueerde met zijn blague. De blak-ai-pesi, het zwartoogboontje, kun je in Suriname eten. Het is blamabel, een blamage. Blaming the victim en blaming-and-shaming kunnen het gevolg zijn van blamestormen (Jaarboek 2008).

Rein Leentfaar